

II część egzaminu maturalnego z języka polskiego (poziom podstawowy) obejmuje pisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu. Uczniowie otrzymają dwa polecenia do wyboru:

1. **Rozważ problem i uzasadnij swoje zdanie**, analizując podany fragment tekstu. Odwołaj się do innych tekstów literackich/kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 słów.
2. **Zinterpretuj podany utwór. Postaw tezę interpretacyjną i ją uzasadnij**. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 słów.

Oba polecenia **wymuszają** napisanie **tekstu argumentacyjnego**.

Materiały do napisania ROZPRAWKI PROBLEMOWEJ

Poniżej znajdziecie informację, jak krok po kroku napisać rozprawkę problemową.

Zadanie dotyczące napisania rozprawki składa się z **polecenia** i **załączonego** do niego **tekstu** epickiego lub dramatycznego.

I. Krok

1. **Analiza i zrozumienie polecenia - tematu rozprawki**

- 1) **Co** determinuje postępowanie człowieka – emocje, instynkty, normy społeczne czy...? **Uzasadnij** swoje zdanie, **analizując** podany **fragment „Chłopów”** Wł. Reymonta. Odwołaj się do **całości utworu**, a także do **innego** tekstu **literackiego**.

- masz pytanie : „**co** determinuje... emocje, instynkty, normy czy...?“, więc formułując tezę **możesz**:
 - **dokonać wyboru** spośród podanych możliwości,
 - **podać inne** determinanty postępowania człowieka,
 - **wymienić wszystkie** podane w temacie oraz wskazane przez Ciebie,
- **musisz uzasadnić tezę**, czyli dobrać odpowiednie argumenty i przykłady,
- koniecznie **zanalizuj załączony fragment** „Chłopów”, czyli odszukaj w nim dowód na postawioną przez siebie tezę,
- przywołaj argumenty z **całej** powieści,
- przywołaj przykład z **innego** (więc jednego) tekstu **literackiego** (w tym przypadku musi to być tekst literacki – epicki, liryczny lub dramatyczny).

- 2) **Czy** możliwe jest współistnienie światów rzeczywistego i nierzeczywistego? **Rozważ problem i uzasadnij** swoje zdanie, odwołując się **do podanego fragmentu** powieści „Wampira” Wł. Reymonta oraz **innych** tekstów **kultury**.

- Masz pytanie: „**Czy możliwe jest...?**“, a więc formułując tezę **musisz**:
 - **wybrać** spośród **dwóch** podanych możliwości i stwierdzić:
 - ✓ **jest** możliwe,
 - ✓ **nie jest** możliwe,
- **musisz uzasadnić tezę**, czyli dobrać odpowiednie argumenty i przykłady,

- **zanalizuj załączony fragment** utworu (nie musisz odnosić się do całości),
 - przywołaj przykład z **innych** (więc **co najmniej dwóch**) tekstów **kultury** (filmu, spektaklu, obrazu, plakatu itp.).
- 3) **Czym jest idealizm i jaki jest jego wpływ na życie człowieka? Rozważ** problem i **uzasadnij** swoje stanowisko, odwołując się **do podanego fragmentu** „Lalki”, całego utworu B. Prusa oraz **innego** tekstu **kultury**.
- Masz pytanie: „**Czym jest... i jaki jest jego wpływ?**”, a więc formułując tezę musisz:
 - **Na podstawie analizy** załączonego **fragmentu i innych źródeł** **odpowiedzieć** na pytanie, **czym jest idealizm,**
 - **Ustalić, jak idealizm wpływa na życie** człowieka,
 - **musisz uzasadnić tezę**, czyli dobrać odpowiednie argumenty i przykłady,
 - koniecznie **zanalizuj załączony fragment** „Lalki”, czyli odszukaj w nim dowód na postawioną przez siebie tezę,
 - przywołaj argumenty z **całej** powieści,
 - przywołaj przykład z **innego** (więc jednego) tekstu **kultury** (filmu, spektaklu, obrazu, plakatu itp.).

Pamiętaj!

Należy uwzględnić w wypracowaniu **wszystkie elementy zawarte w poleceniu**. Jeśli któregoś zabraknie, tracisz punkty za uzasadnienie stanowiska. (z 18 możliwych otrzymasz tylko 4!)

II. Krok

1. **Czytanie i analiza załączonego tekstu epickiego lub dramatycznego**

- 1) Musisz rozpoznać sens załączonego do polecenia tekstu, określić jego problematykę; Na podstawie analizy załączonego fragmentu stawiasz tezę;
- 2) Załączony fragment daje również podstawę do zredagowania jednego z argumentów.

III. Krok

1. **Sformułowanie własnego stanowiska (tezy lub hipotezy) wobec problemu postawionego w poleceniu i odnoszącego się do zamieszczonego w arkuszu tekstu literackiego**

- 1) Tezę lub hipotezę formułuj zgodnie z instrukcją zawartą w punkcie: *Analiza i zrozumienie polecenia -tematu rozprawki*;
- 2) **Tezę lub hipotezę formułuj po przeczytaniu i analizie załączonego fragmentu**, ponieważ na podstawie tego tekstu zredagujesz jeden z argumentów;
- 3) **Zanim ostatecznie zapiszesz sformułowaną tezę**, zastanów się, **czy potrafisz ją uzasadnić**, czy znajdziesz argumenty na jej potwierdzenie. **Jeśli masz z tym problem, zmień tezę na inną.**

IV. Krok

1. Rzeczowe uzasadnienie swojego stanowiska

- 1) Musisz zredagować taką **ilość argumentów**, jaka **wynika z polecenia** (patrz **Krok I**)
 - Co determinuje postępowanie człowieka – emocje, instynkty, normy społeczne czy...? Uzasadnij swoje zdanie, analizując **podany fragment** „Chłopów” Wł. Reymonta. Odwołaj się do **całości** utworu, a także do **innego** tekstu literackiego. - **minimum 3**
 - Czy możliwe jest współistnienie światów rzeczywistego i nierzeczywistego? Rozważ problem i uzasadnij swoje zdanie, odwołując się do **podanego fragmentu** powieści „Wampira” Wł. Reymonta oraz **innych** tekstów kultury. - **minimum 3**
 - Czym jest idealizm i jaki jest jego wpływ na życie człowieka? Rozważ problem i uzasadnij swoje stanowisko, odwołując się do **podanego fragmentu** „Lalki”, **całego utworu** B. Prusa oraz **innego** tekstu kultury. - **minimum 3**
- 2) **Jeden z argumentów** zredaguj **na podstawie załączonego** do polecenia **fragmentu tekstu** literackiego;
- 3) Przykłady **pozostałych argumentów** zależą od wyszukanych przez Ciebie **kontekstów**; podaj **przykłady funkcjonowania danego motywu w różnych tekstach kultury**;
- 4) W przypadku sformułowania hipotezy możesz formułować także **kontrargumenty**.

Pamiętaj!

Każdy argument musi stanowić **dowód dla** postawionej przez Ciebie **tezy**. Nie może ograniczać się jedynie do opisu lub przykładu zjawiska.

Krok. V

1. Podsumowanie rozważań

- 1) Podsumuj swoje rozważania i sformułuj wnioski;
- 2) **Wnioski powinny potwierdzać tezę**;
- 3) W przypadku postawienia hipotezy, przekształć ją w tezę, opierając się na przedstawionej argumentacji;

KOMPOZYCJA ROZPRAWKI

I. WSTĘP

1. Nawiązanie do tematu;
2. Teza/hipoteza;
3. Zapowiedź dalszych rozważań;

II. ROZWINIĘCIE

1. Argument 1
 - 1) Przykład z załączonego fragmentu + uzasadnienie użycia przykładu
2. Argument 2

1) Przykład/stwierdzenie np. z całości utworu + rozwinięcie i uzasadnienie stwierdzenia

3. Argument 3

1) Przykład dotyczący innego tekstu literackiego lub tekstu kultury + uzasadnienie użycia przykładu.

III. PODSUMOWANIE

1. Synteza - uogólnienie (powtórzenie lub potwierdzenie słuszności tezy; postawienie tezy; wskazanie najważniejszych argumentów);

2. Konkluzja (przytoczenie jakiejś dodatkowej opinii czy refleksji, zalecenie jakiegoś sposobu postępowania lub podanie odpowiedniego cytatu).

Pamiętaj!

1. Twój tekst powinien być spójny, czyli wszystkie akapity muszą być ze sobą powiązane.

2. Kolejne argumenty powinny być zaznaczone akapitem.

Akapit I - wstęp

Akapit II - nawiązanie do tematu

Akapit III - teza/hipoteza + zapowiedź dalszych rozważań

Akapit IV - argument I

Akapit V - argument II

Akapit VI - argument III

Akapit VII- podsumowanie (synteza + konkluzja)

SŁOWNICTWO PORZĄDKUJĄCE ARGUMENTACJĘ:

- postaram się to udowodnić, odwołując się do,
- pierwszym dowodem na słuszność postawionej tezy,
- kolejnym argumentem przemawiającym za słusznością tezy,
- argumentem świadczącym o [...] jest też fakt,
- reasumując, podsumowując

SŁOWNICTWO WPŁYWAJĄCE NA SPÓJNOŚĆ WYPOWIEDZI:

więc, też, również, przykładu takiego oddziaływania dostarcza, a równocześnie, na dodatek, tak więc, oprócz, zatem

SŁOWNICTWO SYGNALIZUJĄCE WYRAŻANIE OPINII

- jestem zwolennikiem stwierdzenia,
- sądzę,
- uważam że,
- mam nadzieję,
- myślę,
- moim zdaniem

Kryteria oceny rozprawki

A	Sformułowanie stanowiska wobec problemu podanego w poleceniu	B	Uzasadnienie stanowiska	C	Poprawność rzeczowa	D	Zamysł kompozycyjny	E	Spójność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu
6	Stanowisko jest adekwatne do problemu podanego w poleceniu	18	Uzasadnienie trafne, szerokie i pogłębione	4	Brak błędów rzeczowych	6	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	4	Styl stosowny	6	Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	4	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące
		12	Uzasadnienie trafne i szerokie												
3	Stanowisko jest częściowo adekwatne do problemu podanego w poleceniu	8	Uzasadnienie trafne, ale wąskie	2	Nie więcej niż jeden błąd rzeczowy	3	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczne zaburzenia spójności	2	Styl częściowo stosowny	3	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące
		4	Uzasadnienie częściowe												
0	Stanowisko jest nieadekwatne lub brak stanowiska	0	Brak uzasadnienia stanowiska	0	Błędy rzeczowe	0	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź niespójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące	0	Liczne błędy rażące

jak-pisac.pl, mlektury.pl, egzaminy.eu

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyska 3 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż 250 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.